Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001904

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-05-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бакка Юлія Валеріївна

2. Yuliia V. Bakka

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2300-9326

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 10-05-2024

Спеціальність за освітою: Практична психологія

Місце роботи здобувача: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 65

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.31.31

Тема дисертації:

1. Гендерні особливості розвитку самостійності в юнацькому віці

2. Gender-specific aspects of the development of independence in adolescence

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена теоретико-емпіричному дослідженню взаємозв'язку між розвитком самостійності особистості в юнацькому віці та її гендерними характеристиками. 1. Актуальність теми дисертації визначається як її соціальною значущістю та специфікою проявів самостійності в юнацькому віці, так і не достатнім дослідженням саме гендерних особливостей розвитку даного феномену, виявлення і врахування яких сприятиме актуалізації особистісного потенціалу юнаків . Визначено теоретичні підходи до вивчення проблеми гендерних особливостей розвитку самостійності в юнацькому віці; розкрито наукові уявлення про становлення самостійності особистості у структурному, функціональному, онтогенетичному та гендерному аспектах ріхних концептуальних парадигм, обгрунтовано соціально – психологічні детермінанти становлення самостійності та гендерний аспект її розвитку, сензитивність юнацького віку для актуалізації ціннісно смислових корелятів розвитку самостійності. 2. Доведено, що юнацький вік є важливим етапом у

формуванні особистості, оскільки у цей період активно формується Я-концепція, моральна самосвідомість та ідентичність особистості, закріплюються гендерні ролі та соціальні установки. Оскільки розвиток особистості у юнацькому віці детермінований у першу чергу гендерними і соціальними ролями, то в цей період відбувається переосмислення статево-рольових стереотипів. Юнацький вік є найбільш сенситивним також у плані формування гендерних цінностей, що відображаються у формуванні ставлень особистості до себе, свого оточення і виявляються в особливостях її поведінки. Розвиток особистості юнаків і дівчат передбачає формування у них гендерної культури, як однієї з умов міжособистісної взаємодії у різних сферах соціального життя. 3. Особливості гендеру розглядаються в роботі з позиції усвідомлення і прийняття особистісттю гендерної приналежності, формування її гендерної ідентичності, соціально – рольової самоідентифікації (самовизначення) і цілісної психологічної самопрезентації з урахуванням отриманого особистісттю індивідуального гендерного досвіду, а самостійність як інтегральна системна якість особистості, що виявляється в ініціації її активності, у вільному виборі цілей, та опануванні своєю поведінкою, реалізації дій у відповідності до власних цінностей, оцінок, переконань. Застосування релевантних діагностичних методів і методик дозволяє визначити основні ціннісно-смислові кореляти феномену самостійності особистості. Кількісний розподіл суміжних понять – семантичних одиниць аналізу дав змогу виділити низку властивостей та їх взаємозв'язків, характерних для самостійної і несамостійної особистості з урахуванням гендерного аспекту. Семантичними одиницями контент-аналізу слугували висловлювання, що описували специфічні процеси, стани, риси, властивості самостійної/несамостійної особистості. Ці семантичні одиниці дали змогу розкрити особливості ціннісно-смислової сфери особистості, тобто таку її динамічну і функціональну систему, що формує смисли, цілі життєдіяльності і регулює способи їх досягнення. Аналіз результатів, одержаних в ході вивчення ціннісно-смислових корелятів самостійності особистості в юнацькому віці, дав змогу дійти висновків про те, що їхню семантичну структуру складають такі компоненти, як-от «відповідальність», «уміння/здатність ухвалювати рішення самому», незалежність, уміння/здатність вирішувати проблеми, здатність/можливість дбати про себе, забезпечувати себе, уміння/здатність здійснювати дії самому, самореалізація, свобода вибору, самоконтроль, упевненість в собі, цілеспрямованість, вміння визнавати і виправляти помилки, дорослість, вміння оцінювати ситуацію. На основі узагальнення результатів емпіричного дослідження ціннісно-смислових корелятів несамостійності особистості в юнацькому віці виявлено у їхній семантичній структурі такі змістові категорії, як-от залежність, безпорадність, неможливість ухвалювати рішення самому, нездатність діяти самому, невпевненість, безвідповідальність, нездатність дбати про себе, забезпечувати себе, недостатній самоконтроль або зовнішній контроль, безініціативність, байдужість, слабкість, інфантилізм, нездатність робити вибір, некритичне сприйняття інших. Запропоновано підхід до розгляду конструкту «маскулінність – фемінність» як психодинамічної структури, що інтегрує у собі біологічні і соціально-психологічні чинники гендерних відмінностей особистості і включає компоненти «маскулінності» і «фемінності» Я-образу, що можуть знаходитися у динамічній рівновазі, доповнюючи або протиставляючи себе один одному. У цьому контексті Я-образ розглядається узагальнене уявлення особистості про себе – результат її самопізнання, самоусвідомлення, самоідентичності, ставлення до себе як до суб'єкта, здатного до самозмін і регуляції своєї діяльності і поведінки. Емпірично доведено необхідність модифікації процедури обробки результатів шкали «маскулінність-фемінність» за рахунок введення проміжних, «середніх» показників вимірювання означеного конструкту.

2. The dissertation focuses on the theoretical and empirical research of the relationship between the development of individual independence in adolescence and its gender characteristics. 1. The relevance of the dissertation topic is underscored both by its social significance and unique characteristics of independence in youth, and by the limited research on the gender-specific aspects of the development of this phenomenon. Identifying and examining these aspects will contribute to the realization of personal potential in young people. The research has determined theoretical approaches to the study of the problem of gender characteristics of the development of independence in adolescence; sheds the light on scientific ideas about the formation of individual independence from the structural, functional, ontogenetic and gender perspectives of various conceptual paradigms;

substantiates social and psychological determinants of the formation of independence and the gender aspect of its development; the sensitivity of adolescence to the activation of value and meaning correlates of the development of independence. 2. The research proves that adolescence is an important stage in the formation of a personality, since a self-concept, moral self-awareness, and personal identity are actively formed during this period, gender roles and social attitudes are established. Since personality development in adolescence is primarily determined by gender and social roles, stereotypes about gender roles are reinterpreted during this period. Adolescent age is also the most sensitive in terms of the formation of gender values, which are reflected in the formation of an individual's attitudes towards themselves and their environment and are manifested in their behavior. The development of the personality of boys and girls involves the formation of gender culture in them as a condition for interpersonal interaction in various spheres of social life. 3. In the work, gender is examined from the standpoint of awareness and acceptance by the individual of their gender identity, its formation, social-role self-identification (self-determination) and holistic psychological self-presentation, based on the individual gender experience acquired by the individual, and independence as an integral systemic quality of the personality that is manifested in the initiation of their activity, in the free choice of goals, and etaking control of one's behavior, implementation of actions in accordance with one's own values, opinions, beliefs. The application of relevant diagnostic methods and techniques enables determining the main value-meaning correlates of the phenomenon of individual independence. Quantitative distribution of related concepts - semantic units of analysis - made it possible to identify a number of properties and their interrelationships, characteristic of an independent and non-independent personality, taking into account the gender aspect. The semantic units of the content analysis were statements describing specific processes, states, traits, properties of an independent/non-independent personality. These semantic units made it possible to reveal the peculiarities of the value-semantic sphere of the personality, that is, its dynamic and functional system that forms meanings, goals of life and regulates ways of achieving them. The analysis of the results obtained during the study of the value-semantic correlates of individual independence in adolescence made it possible to conclude that their semantic structure consists of such components as «responsibility», «ability/capacity to make decisions independently», independence, problem-solving ability/capacity, the ability/capacity to take care of oneself, to provide for oneself, the ability/skill to act independently, self-actualization, freedom of choice, self- control, self-confidence, goal orientation, the ability to recognize and correct mistakes, maturity, and the skill to assess situations. Based on the generalization of the results of the empirical study of the value-semantic correlates of the lack of independence of the individual in adolescence, the following semantic categories were identified in their semantic structure: dependence, helplessness, the inability to make independent decisions, the inability to act independently, insecurity, irresponsibility, the inability to take care of themselves, provide themselves, insufficient self-control or external control, lack of initiative, indifference, weakness, infantilism, inability to make a choice, uncritical perception of others.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Волошина В. В., Бакка Ю. В. Специфіка розвитку ціннісних орієнтацій особистості підліткового віку. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12, випуск 6 (51), 2017. С. 25-32.

- 2. Бакка Ю. В. Детермінанти розвитку особистості в юнацькому віці:ґендерний аспект // ГАБІТУС науковий журнал з соціології та психології № 31. Львів,2021. С. 31 – 35
- 3. Бакка Ю. В. Теоретико-методологічні аспекти вивчення проблеми становлення самостійності особистості // Вісник львівського університету , серія психологічні науки. № 11. Львів 2021.С. 10 – 15.
- 4. Бакка Ю. В. Особливості становлення особистісної самостійності і безпорадності у осіб юнацького віку. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія:Психологія. Том 33 (72). № 1, Київ.2022. С. 81-86.
- 5. Бакка Ю. В. Вивчення ціннісно-смислових корелятів самостійності особистості юнацького віку //Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки. Випуск 19 (64). Київ. 2022. С.5-14.
- 6. Бакка Ю. В. Дослідження самостійності особистості юнацького віку у взаємозв'язку з її гендерними характеристиками // «Журнал сучасної психології» № 2 (29). Запоріжжя. 2023. С.7-14.
- 7. Mykhailo Tomchuk, Maryna Khrolenko, Kateryna Volokhata,Yuliia Bakka, Oleg Ieresko, Yanina Kambalova. «Information Technologies in the Formation of Environmental Consciousness in Future Professionals." /IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.22 No.1, January 2022. - P. 331-339
- 8. Bakka Yuliia. Activation of Constructive Trends in the Development of Independence in Youth Personality in Light of Its Gender Characteristics. Intellectual Archive. Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2023. Vol. 12. No. 4. (October/December). С. 41–55.
- 1. Вивчення феномену самостійності особистості у контексті підходу «свободи вибору» Міжнародна науково-практична конференція Псиєхологія в контексті сучасних досліджень проблем розвитку особистості. Запоріжжя.2021. С.5 -8.
- 2. ПТСР (посттравматичний стресовий розлад) та його вплив на особистість після війни. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція Післявоєнний світ: люди, проблеми, цінності.Київ, 2022.С 129-132.
- 3. Ціннісно-смислові кореляти вивчення феномену самостійності особистості в юнацькому віці III Міжнародної науково-практичної конференції Психолого-педагогічні координати розвитку особистості. Полтава 2-3червня 2022. С.29-32
- 4. Роль теорії поколінь у формуванні громадянської культури здобувачів освіти в новій українській школі: психологічний аспект. V Усеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики. Суми 2022.
- 5. Віра як психопрофілактичний метод збереження психологічного здоров'я особистості в умовах війни. Всеукраїнська науково-практична конференція Православ'я в сучасній україні: стан та шляхи розвитку.Київ.22.
- 6. Використання міжнародного досвіду у роботі практичного психолога з біженцями та внутрішньо переміщеними особами. III Міжнародна 18 науково-практична конференція Сучасні тенденції міжнародних відносин.Київ.2022.
- 7. Роль психологічної компетентності в особистісно-професійній діяльності педагога у повоєнний час VI Усеукраїнської науково-практичної конференції Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти. Київ. 2022.
- 8. Вибір української мови як прояв самоідентичності особистості Всеукраїнська науково-практична конференція до Дня української писемності й мови Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі 10 листопада 2020.
- 9. Гендерні особливості розвитку самостійності в системі європейських студій соціальної згуртованості IV Всеукраїнській науковій студентській конференції Регіональний соціокультурний менеджмент: сучасні виклики і тенденції розвитку .Київ. 24листопада 2022.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волошина Валентина Віталіївна

2. Valentyna V. Voloshyna

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4372-5824

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=SSXtyDIAAAAJ&hl=uk&oi=ao

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котлова Людмила Олександрівна

2. Liudmyla O. Kotlova

Кваліфікація: к.психол.н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2994-6724

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=AtbwongAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кікінежді Оксана Михайлівна

2. Oksana M. Kikinezhdi

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9240-279X

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=fdWghewAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Візнюк Інесса Миколаївна

2. INESSA M. VIZNIUK

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6538-7742

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=MjoVJTQAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, буд. 32, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Долинська Любов Василівна

2. Liubov V. Dolynska

Кваліфікація: к.психол.н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1817-1102

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=2HfROiUAAAAJ; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216884363; ResearcherID: HIR-6356-2022

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Булах Ірина Сергіївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Булах Ірина Сергіївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Кліваденко Наталія Іванівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна